

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенєва І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Олена СПАССКОВА

*кандидат мистецтвознавства,
асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та
графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса*

Марія ВЛАДИЧЕНКО-ПЕРЕВЕРЗЄВА

*магістрантка 1 р. н.,
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», м. Одеса*

ВПЛИВ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА НА УКРАЇНСЬКУ КНИГУ ДЛЯ ДІТЕЙ 60-ТИХ РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

***Ключові слова:** мистецтво книги, українське народне мистецтво, ілюстрації,
мистецтво другої половини ХХ століття.*

Двоєдина формула читацької роботи, читацького мистецтва, коли «книгу читають і книгу дивляться» – беззастережно та повною мірою відноситься до найменших читачів. Слово та образ нероздільні у дитячому світосприйнятті; картини, живі образи предметів зрозуміліші їм і ближчі, ніж написане слово.

Книга з картинками стає як би початком гри, пропонує ігрову ситуацію, спостерігачем якої, якщо не учасником, відчувається дитина. Проходить час – і вимоги до книги змінюються. У ній бачать вже не запрошення до гри, а інструмент пізнання, але настає це, коли накопичено цілком солідний життєвий та читацький досвід. Дитина охоче приймає те, що пропонує їй книга, робить її світ своїм. Лише поступово налагоджуються багатосторонні, багатоканальні зв'язки: книги – з життям, книжкового світу – зі світом реальним.

Можна з достатнім ступенем упевненості стверджувати, що духовний світ дитини майже точно репродукує світ її книг і картинок до цих книг, і саме книга в роки раннього дитинства залишається найважливішим джерелом, що живить почуття прекрасного. Тому так необхідна їй поетична мова, що відповідає ладу літературного твору.

Досить довго дитяча книга представлялася деяким художникам та видавцям чимось на зразок підручника чи довідника «з усіх питань». При цьому від ілюстрацій

до неї домагалися об'єктивності креслення, і митцям не дивно було забути такі природні їм поетичні способи. Тоді сама собою відпала проблема використання традицій народного образотворчого мистецтва – у порівнянні з малюнком-кресленням усе, що може запропонувати художнику народна традиція, здавалося лише нескінченним рядом помилок.

Середина-кінець п'ятдесятих років, ставши часом перегляду багатьох уявлень про красу та силу мистецтва, ознаменували й початок нового етапу в освоєнні художниками-професіоналами народної традиції. Один за одним художники намагаються проникнути в духовний світ і творчу лабораторію народного мистецтва, а потім і знищити прикордонні стовпи, які довгі роки розділяли мистецтво професійне і народне. Спочатку – низка більш менш поверхневих наслідувань і стилізацій, а потім і серйозні досвіди створення нової поезики професійного мистецтва.

Картини Т. Яблонської 1964-1967 рр. («Молода мати», «Май», «Наречена», «Лебеді», «Літо») та низка інших засвідчили масштаби змін в українському живописі та їхнє історичне значення. До художників монументалістів, які спочатку виявили до народного мистецтва найбільший інтерес, незабаром приєднуються станковісти – живописці та графіки, а потім і художники книги. Відновлюється процес, що розпочався у двадцяті роки роботами художників М. Котляревської, І. Падалки, А. Середи та іншими.

У сфері оформлення дитячої книжки цей процес має глибокий внутрішній зміст, що пов'язаний з самим сенсом цього виду мистецтва, з його призначенням.

Адже хоч як несхожі один на одного ілюстратори української дитячої книги шістдесятих років, є щось спільне в шляхах, які вони обирають (Н. Лопухова, О. Павловська, Н. Денисова, О. Овчинникова, В. Литвиненко, О. Сенченко). Усі вони, мабуть, без винятку, пропонують дедалі умовніші художні рішення. Визначається ця спільність шляхів, що паралельно прокладаються, то перехрещуються, єдністю відправних точок і кінцевих цілей, що стоять перед художниками дитячої книги. Кожен з них бачить перед собою фантастичний світ, весь до найдрібнішої своєї клітини, пронизаний диханням магії й дива. І нехай коріння народної казкової вигадки в повсякденних працях та повсякденному житті старовинних орачів і

пастухів – казка підноситься високо над світом, у якому вона виникла, по-новому висвітлюючи та пояснюючи його. У цьому і її істотна риса, і її краса.

Звісно, зображуючи казкове царство як звичайний світ людей, художник неминуче вступить у повне і неприпустиме сперечання з оповідачем-казкарем. Не можна й не бачити йому, як несхожа поетична мова казки з будь-якою іншою, «не казковою». Можливість неможливого, з якої починається казка, без якої казки немає, зрештою виникає й у казкових ілюстраціях, визначаючи їх поетику. Це і відкриває дорогу умовним художнім способам, щобільше – зобов'язує до них.

Використання художніх прийомів народного мистецтва видається глибоко виправданим ще й тому, що умовна мова ілюстрації передбачає глядача однодумця, залученого до творчості. Рубіж, що розділяє глядача та художній твір, виявляється подоланим несподівано та непомітно. Залучений до «силового поля» ілюстрації, глядач думає, фантазує разом з художником, продовжуючи розпочату роботу, і поєднується з ним. Саме це тільки й означає, що ілюстрація виконує покладене на неї завдання – працює, як кажуть художники.

Умовність входить у «дитячу» ілюстрацію різними шляхами і по-різному проявляється. Багато художників уникають пригладженості малюнка та живопису, ремісничої «чистоти роботи». Технічні засоби оголюються, виставляються напоказ так, щоб і думки не було, ніби зображене – справжнє, натуральне, і разом, щоб видима краса техніки сама собою радувала і захоплювала.

Ольга ТАРАСЕНКО

*доктор мистецтвознавства, професор кафедри
образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса*

Ольга ОЛІЙНИК

*магістрантка 1 р. н.,
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», м. Одеса*

**МЕТОДИКА ПОШУКУ ТА ВИРІШЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ В
ЖИВОПИСНІЙ ТЕМАТИЧНІЙ КОМПОЗИЦІЇ «РІЗДВО»**

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Котова О., Лі Сяосюань Орнаментальні особливості у методиці створення портретного образу в декоративній скульптурі.....	46
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	48
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	52
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	54
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	57
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	59
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	61
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	63

Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	68
Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	72
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	77
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	79
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	81
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	85
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	88
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	91
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	94
Спаскова О., Владиченко-Переверзева М. Вплив народного мистецтва на українську книгу для дітей 60-тих років XX століття.....	97
Тарасенко О., Олійник О. Методика пошуку та вирішення художнього простору в живописній тематичній композиції «Різдво».....	99
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	102
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	107
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	109
Школьнік О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	117

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року